

Medlemsblad för

Svensk-Lettiska Föreningen Nr 2 (52) 2010, Februari

Ordförande: Martin Ancons, tel 070-292 94 80, e-post: martin@envengi.com
Redaktion: Conny Mörke, Bäverbäcksgård 15, 1 tr, 124 62 Bandhagen
tel 073- 581 77 15, e-post: conny.morke@telia.com
Postgiro: 94 86 93-7, medlemsavgift 150 kr
Hemsida: www.svensklettiska.se

Välkomna till medlemsmöte den 17 mars!

Då får vi träffa Sture Gustafson, f d radioproducent på Utbildningsradion, som berättar om sin bok "Baltikum: tre länder tre huvudstäder".

Därefter diskussioner och samtal med författaren.
Vi kommer även att ha bokbord och enklare förtäring.

Alla hjärtligt välkomna!

Tid 17 mars, kl 18.00
Plats. Wallingatan 34, 5 tr

Styrelsen

Föreningen finns nu på Facebook och Twitter

Svensk - Lettiska föreningen ser en fördel i att vara med i Facebook och Twitter då vi känner att det är där intressegrupper, föreningar och företag idag når stora grupper av samhällsmedborgare. Det är i de sociala medierna unga människor hittar gemensamma beröringspunkter med andra likasinnade. Även företag kommunicerar mer och mer via Facebook och Twitter med kunder. Vår förening ser det som ett sätt att nå gamla och nya medlemmar.

Mer information finns på föreningens hemsida www.svensklettiska.se .

Conny Mörke och Leo Eriksson

Estniska Institutet (EI) firade sitt 10-års jubileum

Estniska Institutet (EI) firade sitt 10-års jubileum i Sverige den 14 januari i Estniska husets i Stockholm med invigning av utställning av barnboksillustrationer. Astrid Sköldebring, med blomsterbukett och jag företrädde vår förening. Trion Liina Saar, Marti Tärn och Sigvard XX inledde med modern estnisk sång - och underhöll senare i utställningssalen. EI:s chef i Stockholm Hella Sussi hälsade de ca 60 deltagarna välkomna och simultantolkade talen.

Generaldirektören Mart Meri för EI (bildat 1989 i Estland) i Tallinn höll invigningstal och var här för invigning av barnbiblioteket samt av utställningen, som Viive Noor från Tallinn höll föredrag om ”Barn, böcker - vikten av läsning och barnboksillustrationer”. Båda kom dessutom för att inviga LÄSÅRET 2010 som utlysts i Estland.

EI:s syfte:

- informera om språk, kultur, ordna utställningar, bygga broar ester i Estland-utland.
- utbilda estniska lektorer för EI finns i 10 länder i Europa, i Moskva och S:t Petersburg. Under 2010 även i Peking. -
- informera om estnisk kultur på ESTONICA.web och kompletterar nu med foton och historia på engelska samt ryska för ryssar i Estland.
- Mart Meri övertygad om bokens fortlevnad, men inom tre år finns elektroniska böcker. Fördel tillgång till fler volymer än i eget bibliotek.

Viive Noor :

Tidigare kommunistpropagandan i barnböcker - tyskar onda - ryssar goda hjältar, kamratskap i kollektiv förhärligades.

- Datorn bra för fakta men har mycket skräp- Bokläsning utvecklar barn att uttrycka sig i tal och skrift. - Film manar inte till att tänka - bokläsning gör det. - Skräckscenario: två kategorier människor - en läsande och den andra marionetter utan förmåga att uttrycka sig.- Viktigt för föräldrar och pedagoger att stödja barnens utveckling via bilder till enstaka ord sedan meningar. - Färgglada bilder utvecklar färgsinne.
- Numera väljs ett alster från varje konstnär - tidigare alla från en utvald. Årligen utses 25 bästa vuxenböckerna och 5 barnböckerna.

Utställningen med färggranna fantasifigurer som invigdes av Mart Meri är öppen t o m 27 januari. Före evenemanget talade Mart Meri och jag om behovet av samarbete ester/letter som delvis upphört efter 1991 - informerade därför i mitt anförande att det lettiska biblioteket finns i huset, att den lettiska kören övade här och letternas lördagsskola finns i estniska skolans lokaler. Svensk-Estniska föreningens ordf Jaak Akker och Hella Sussi ser fram emot större samarbete med oss.

Valdis Pavulans & Astrid Sköldebring

Stiftelsen Musikkulturens Främjande

Trots ett häftigt snöoväder, som vi denna vinter drabbats av då och då, trädde ett tjugotal av Svensk-Lettiska föreningens medlemmar den 3 februari in i en för de flesta av dem helt okänd värld, det privata museet Stiftelsen Musikkulturens Främjande. Museichefen Göran Grahn berättade med entusiasm och humor om bakgrunden till denna enastående kollektion musikinstrument som under ett helt liv, under resor runtom i Europa, ihopbragts av musikutusiasten och samlaren Rudolf Nydahl. Vi fick inledningsvis lyssna till ett flöjtur, jo det heter så, från 1795. Det är fråga om en golvklocka med inbyggd självspelande liten orgel.

I ett magnifikt vitrinskåp hänger ett antal pochetter, dvs bara ett par decimeter långa, vackert ornamenterade, fioler. Varför så små? Jo, danslärarna som använde dem bar ständigt med sig sin fiol i fickan eller instucken i stövelskaftet. Intill detta skåp står ett klavikord från 1700-talet bemålat med kinesiska motiv. I slutet av 1700-talet kom sk "kineserier" på modet tack vare utvidgade kontakter med Asien. Många slott och herrgårdar ställde i ordning särskilda kinarum med lackarbeten och ostindiskt porslin. Det märkvärdigaste kineseriet i Sverige är Kina slott på Drottningholm.

Så står vi framför en Playelflygel från 1844 som tillhört Frédéric Chopin. Måne det var denna flygel som forslades till Mallorca där Chopin och väninnan Georges Sand för hälsans skull vistades en vinter. Flygeln lär ha kommit fram först när paret redan lämnat ön. Irena Ancons visste att berätta att hennes landsman från Kroatien Ivo Pogorelic just nu är en av Europas främsta Chopinuttolkare. Bredvid denna flygel ser vi ett skrivbord som tillhört Georges Bizet, en av Nydahls favoritkompositörer. Här finns också ett skeppspiano från 1850 där klaviaturen helt kan fällas in. Under senare tid har sådana pianon skämtsamt kallats för Chrustjov-pianon, alltså klavérintstrument avsedda för ytterligt trånga bostäder. Ett rum är nästan till brädden fyllt med blåsinstrument och, hör och häpna! trummor från franska

revolutionen. Instrumenten kan heta cornofon, ophicleide, tenorhorn m m. Hur dessa åldriga tingestar låter kan man bara gissa sig till.

I konsertsalen - här äger då och då konserter rum - får vi bli a höra hur en liten portativ orgel för medeltidsmusik låter. I alla rum finns dessutom eleganta möbler, målningar av exempelvis Pehr Hilleström och allehanda konstföremål. Museet innehåller ännu fler dyrbarheter nämligen tusentals brev skrivna av berömda kompositörer och också sångare såsom Jenny Lind. Dessutom finns en stor samling originalnoter. Men allt detta endast för forskare.

Vi bugar och tackar Göran Grahn för en upplevelserik kväll i musikhistoriens tecken.

*Diana Krumins Engstedt
1 februari 2010*

Styrelsemedlem och kassör Lars Hjeltman rapporterar ifrån Lettland den 11 januari

Hej allihopa med hälsningar från Riga (med 12 minusgrader i morse)!

Har just varit och träffat Valdis Nagobads, generalsekreterare på Lettlands Röda Kors. Vi har avhandlat översändandet av de soppkökspengar vi har för deras räkning.

Kommer att verkställas när vi är hemma igen i veckan. Vet nu med säkerhet att det blir soppköksanvändning av dessa slantar, ca 1300 LVL.

Röda Korset har i november lämnat sina lokaler på Skolas iela (nära hotell Latvia) p g a extremt höga hyreskostnader. Många andra företag i huset hade flyttat ut under rådande krisläge och RK var nästan ensamma kvar.

Via kontakter har man nu hyrt in sig i ett eget litet hus egentligen tillhörande sjukhus nr 1. Huset stod tomt och viss uppsnygging har gjorts men standarden är enligt mitt bedömande fjärran från vad Röda Korset i Stockholm har på sitt huvudkontor. Ca 10 personer arbetar hos dem.

Valdis N berättade att man nu har en stor verksamhet igång med att fixa övernattningar för uteliggare (krav, ingen alkohol i sammanhanget) och tar hand om 90 personer varje natt.

Riga stad är med och delfinansierar projektet.

Kopplat till detta projekt är man igång med nystartad soppköksverksamhet, men där har man ännu inte fått med sig staden som delfinansiär, så ett tillskott från oss gör god verkan. Varje portion köper man in för mellan 40 och 50 santims och då kan man säga att det vi skänker kan ge drygt 2500 portioner.

Tredje dagen på raken med en helt molnfri himmel och tämligen stark kyla (varierat mellan 10 - 12 grader minus, lite varmare mitt på dagen). Turligt nog har bilen så här långt startat om morgnarna/dagarna.

Lång promenad i går ut till Brödrakyrkogården (mycket vackert i full vinterskrud), igenom Stora kyrkogården och sedan ut till Skogsparken med fika och därpå spårvagn tillbaks.

Åker hem i morgon eftermiddag och anländer onsdag förmiddag till Stockholm.

På torsdagen åter i bokklubbsarbete.

M V H

Lars Hjeltman